

Landskonferansen i Bergen

Hedwig Maria Kverneland Whyte Bogstad-Kvam

2. juni 2016







- Kultursensitiv,

- 2 - årig pilotprosjekt finansiert av Helse Vest (mars 2014)
- 0-100 år
- Ordinær drift f.o.m 1. januar 2016
- Jone Schanche Olsen
- Aina Basilier Vaage
- Domnine Lecoq
- Bodil Høyer
- Hedwig MKW Bogstad- Kvam
- Bachelor i euro-islam
- Tidlig expat (IT & CU)
- Oversetter
- Fylkesnemda / Fylkesmannen
- EM (enslige mindreårige flyktninger/asylsøkere)
- **Kontorleder**
- Storfamilie
- Master i medisinsk antropologi - på bestilling!

Asylsøkere og flyktninger i Norge

«En flyktning er en person som har en **velbegrunnet** frykt for forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, medlemskap i en spesiell sosial gruppe eller på grunn av politisk oppfatning»

(Flyktningkonvensjonens artikkel 1A, 1951)

- 180 000 med flyktningbakgrunn bosatt i Norge (tall justert for 2015, UDI)
- 3,5% av Norges befolkning / 29% av innvandrerbefolkning (Somalia, Irak, Iran, Balkan) (SSB)
- Asylsøknader til Norge - de 7 store; (UDI)
 - Eritrea
 - Somalia
 - Sudan
 - Afghanistan
 - Nigeria
 - Syria
 - **Statsløs**

Retten til helsetjenester

Ø-hjelp i somatikk og psykiatri - vesentlig forskjell

Papirløse - opp til det enkelte helseforetak

Gravide og barn - alt!

Det umuliges kunst - tåkelagte prosedyrer

Illustrasjonsbilde: Rebecca Shirin Jafari





Navnelapper – tapt(e) og ny(e) identitet(er)

- Kommune!
- Positiv!
- FLYKTNING! Ny og (stolt) identitet
- Ikke- returnerbar
- IOM / returnerbar
- Dubliner
- Barn velger ikke migrasjon
- Introduksjonsprogrammet
- Familiegjenforening
- «Sterke, friske, unge menn reiser først!»

Post - migratorisk helse;

- Pre-migrasjonsfaktorer (**verst: tortur**) bidrar til lavere funksjon etter ankomst. Medfødte tilstander. Underernæring over lengre tid.
- Post-migrasjonsfaktorer (**verst; arbeidsløshet, isolasjon, på vent og «hverken egne eller naboer»**) ser ut til å være viktigere ift psykisk helse enn pre-migrasjonsfaktorer

The Oslo Health Study (2006) -

Somatikk og psykiatri i møte med flyktninger og asylsøkere

- Lov om pasientrettigheter § 3-5:

«Informasjonen skal være tilpasset mottakerens individuelle forutsetninger som alder, modenhet, erfaring og kultur- og språkbakgrunn [...]»

BRUK TOLK!

Har du forstått vs Hva har du forstått?

Én rolle - alt det sagte
Også et menneske!
Nytt forbud

Tro - Tillit - Tap - Tålmodighet - Traumer - Tolk - Tid - Tydelighet - Tross alt!

En inter(mellom)kulturell kompetent profesjonell?

Grader av (kultur)sensitivitet og kommunikasjon

Kan læres!

Ikke-kliniske møter er en del av traumebehandlingen.

Allerede i stillingsbeskrivelser og verdidokument

Stryker begge parter og styrker driften

Kan ikke reduseres til spesialfelt og særlig hobby

Ahmadi (2008) - «regulative, normative og **kognitive** aspekter ved det norske samfunns skjelett; institusjonene».

Transkulturelle møter



Faser etter «kultursjokk», misnøye og misforståelser - kollegaer og pasienter

Det «vrange»

Kultur er «embodied» - sitter i kroppen

«Kultur er vevde meningsnett i konstant reforhandling, alltid avhengig av kontekst» (Geertz)

Kultur er det som gjør kommunikasjon mulig! (H. Eriksen)

Kunnskaper - om «de» og om «oss»?

Ferdigheter - verktøy og terping

Holdninger - verdifull bevissthet



Innlagt

Smerteuttrykk

- Fra sykepleien; *the double burden* av hvordan smerte uttrykkes og søkes lindret
- Kollektivistisk / individualistisk
- Synet på helse og smerte forandrer seg sist
- Tilgang til helsetjenester - tradisjonell medisin. Kombinasjoner og alternativ
- Hva er «kvalm»? Hva er «deprimert»?

Pårørende og bekymringer

- Å ikke kjenne forløpet (her)
- Å ikke kjenne (mange) andre som har vært gjennom prosessen (her)
- Frykt for Politiets Utlendingsenhet / Barnevernstjenesten

Små handlinger – stor effekt

Positive «hand-outs»;

Sekretæren ba meg om hjelp til å skrive barnets navn på begge alfabet. Hun klønet fælt!
Jeg følte meg som en lærer igjen.

Hos fastlegen lot de mannen min tolke, så jeg fikk ikke sagt hva som egentlig plager meg.
I telefonen fra poliklinikken spurte de hva jeg foretrakk, jeg sa «lady» - telefontolk. Og da jeg ble innlagt igjen hadde de navnet på den tolken som funket best gjennom behandlingen så langt.

«Så godt det lukter»! sa de i skranken om den varme lunsjen vi spiste da vi ventet på mamma som hadde time hos «hodedoktoren».

Vi gråt sammen over at bestemor aldri få se henne, og at jeg aldri får se mamma igjen (møte mellom merkantil og tolk)

Alle sa velkommen

Små handlinger – stor effekt

Negative «hand-outs»;

Er familien min for stor til å hilses på?

«You must learn norwegian!»

Se meg i øynene og gi meg hånden din

Skjema i posten - pålogging og timer på nett

Spørsmål!

På huset

- Egne ressurser blant personal
- Legge til rette for hand-outs, dele spesielt det som funker til sitt team!
- Drilling av tolkerutiner (kopi) - avvik og «godliste»

Ellers

- NAKMI Nydalen - kurs og litteratur
- Nasjonalt hjelpenummer (DUF / F.nr og ID-kontroll)
Sammenslåing av journaler
- Nyopprettede flyktningehelseteam i kommunene